

Rečnícky funkčný jazykový štýl

1. Povedzte bez prípravy krátke fiktívne príležitostné príhovory s témou poďakovania za uvedené kategórie.

☒ Motivačné cvičenie. Improvizácia. Možno priniesť nejaký predmet, ktorý bude predstavovať cenu. Možno prestriedať viacero žiakov. Publikum môže zatlieskať. Spoločne vyhodnotiť (slovne), využiť aj sebahodnotenie.

- (a) herecký výkon
- (b) titul kráľovnej krásy
- (c) najúspešnejší spevák/-čka
- (d) literárna cenu

2. Vypočujte si vybrané agitačno-propagandistické prejavy (politický prejav, súdna reč, reklamný spot) a vyriešte uvedené úlohy.

☒ Prejavy uvedených typov sú voľne dostupné na youtube.com. Pozornosť treba venovať výberu politického prejavu - možno zvolíť zo staršieho politického obdobia, prejav strany, ktorá už neexistuje.

- 2. 1. Ako sa dosahuje vo vybratých textoch zámer agitácie/propagácie?
- 2. 2. Ktoré prívlastky sa hodia k vypočutým prejavom: vecný, umelecký, nelogický, logický, expresívny, neutrálny, tichý, hlasný, verbálny, neverbálny, pripravený, nepripravený, demagogický, argumentačný? Svoj výber zdôvodnite.
- 2. 3. Na základe čoho vypočuté prejavy zaraďujeme do rečníckeho štýlu?
- 2. 4. Našli ste vo vypočutých prejavoch ortoepické chyby? Ak áno, tak ktoré? Pokúste sa zdôvodniť, prečo dochádza vo verejných prejavoch k ortoepickým chybám.

3. Pripravte si a potom predneste prejav na uvedené témy.

☒ Vymedziť si na to celú hodinu. Rozdeliť témy tak, aby sa spracovali všetky. Práca s prameňmi, s videoukážkami.

- (a) súdna reč obhajoby alebo obžaloby ľud vs. Jánošík
- (b) agitačný politický prejav vašej fiktívnej politickej strany
- (c) propagačný prejav o vašej škole
- (d) propagačný prejav o vašom mobilnom telefóne

4. V rámci cvičnej diskusie sa vyjadrujte k uvedeným témam.

☒ Témy sú zvolené tak, aby provokovali žiakov k diskusií. Diskusia je improvizovaná, moderuje ju učiteľ. Upozorňuje na chyby a udržuje úroveň. Dôležité je vyjadriť sa kultivovane aj k témam, s ktorými nesúhlasíme. Motivačné cvičenie.

- (a) Dievčatá sú hlúpejšie ako chlapci.
- (b) Ľudia na Slovensku majú vysokú životnú úroveň.
- (c) Bratislava je krásavica na Dunaji.
- (d) Človek dokáže žiť aj bez vzdelania.

5. Pripravte si diskusný príspevok na tému simulovanej konferencie: Ako ďalej so slovenským školstvom (alebo športom)? Navrhňte riešenia, uznesenia.

8. 5. KOMUNIKAČNÝ (AUTORSKÝ) ZÁMER

1. Presvedčte spolužiaka, aby nespravil činy v uvedených možnostiach. Nesmiete to vyjadriť priamo.

(a) *nejst' v noci do lesa*

(b) *nejest' neznáme jedlo*

(c) *nejst' na dovolenku do Afriky*

(d) *nedať sa tetovať*

(e) *nejest' sladkosti*

(f) *nehovoriť nahlas*

2. Vytvorte text, ktorým by ste naplnili uvedené komunikačné zámery bez toho, aby ste ich vyjadrili priamo.

(a) *Odíd' z miestnosti!*

(b) *Požičaj mi peniaze!*

305

Ján Papuga

(c) *Nechceš ísť so mnou na kúpalisko?*

(d) *Neodvezieš ma autom domov?*

(e) *Nekrmte zvieratá!*

(f) *Mal by si sa viac učiť.*

3. Vymyslíte dva novinové titulky, pre ktoré by si čitateľ kúpil časopis, ktoré by ho zaujali.

4. Čo je komunikačným zámerom (komunikačnými zámermi) uvedených textov?

A text

Východný horizont Spiša vytvára rozložitá silueta Spišského hradu, ktorý je s rozlohou vyše 4 ha jedným z najväčších zrúcaninových hradných komplexov v strednej Európe. V roku 1993 Spišský hrad a kultúrne pamiatky blízkeho okolia sa zapísali do zoznamu pamiatok svetového dedičstva UNESCO. Výstavba stredovekého hradu na travertínovej kope sa datuje do začiatku 12. storočia. Najstaršia písomná zmienka o hrade pochádza z roku 1120. Zo začiatku mal funkciu pohraničnej pevnosti na severnej hranici ranofeudálneho uhorského štátu.

B text

Sotva by sa našiel v civilizovanom svete človek, ktorý by nepoznal alebo sa nestretol s nemeckým ovčiakom. Vlčiak, ako sa mu domácky hovorí, je skutočne najrozšírenejším a zrejme najvšestrannejším

tradíciu oblievačka. „Ľudia sa oblievajú vodou pre šťastie, väčšinou to robí v dome ten, kto ako prvý ráno vstane,“ povedal. Dagmara z Prahy vníma veľkú noc už hlavne cez svoje deti. „Na veľkonočný pondelok deti povedia nejakú riekanku, vyšibú korbáčmi všetky dievčatá a ženy v dome a tie im za to dajú maľované vajíčka, zvyčajne čokoládové sladkosti, prípadne ovocie. Po obede je už po všetkom. Dospelí chlapi chodia tiež koledovať za štamperlíky,“ opisuje českú veľkú noc. Veľmi podobné zvyky majú na veľkú noc i v Maďarsku. „V pondelok ráno máme hroznú tradíciu. Chlapci a muži navštevujú susedov a oblievajú dievčatá a ženy vodou. Robia to preto, aby boli zdravé a plodné. Na oplátku dostanú čokoládové vajíčka, pálenku alebo peniaze,“ uviedla Réka z Budapešti. Na raňajky jedia väčšinou chren so šunkou a varenými vajíčkami. Deti si dajú i mlieko, džem, kakao či horúcu čokoládu.

Zdroj: Dnes24.sk (upravené)

1. Doplňte do slov v texte správne písmená.
 2. Rozčleňte text na odseky.
 3. Z ukážky vyplýva, že
 - (a) v Poľsku sa používa svätená voda na požehnanie košov s jedlom.
 - (b) naši susedia používajú vodu len na oblievanie dievčat a žien.
 - (c) Réka je spokojná s maďarskou oblievačkou.
 - (d) v Česku vyšibú deti len mladé dievčatá v dome.
 4. Vyberte nepravdivé tvrdenie.
 - (a) V Poľsku je na Veľkonočný pondelok tradíciou oblievačka, v Prahe šibačka.
 - (b) Len v Maďarsku sa oblievajú ženy, aby boli zdravé a šťastné.
 - (c) Dagmarine deti dostávajú na Veľkonočný pondelok maľované vajíčka a sladkosti.
 - (d) V Poľsku vždy oblieva ten, kto vstane ráno ako prvý.
 5. Podľa ktorého vzoru sa skloňuje podstatné meno šibač?
 - (a) hrdina
 - (b) chlap
 - (c) stroj
 - (d) dub
 6. Ktoré tvrdenie o ukážke je správne?
 - (a) Porovnávajú sa zvyklosti v Poľsku, Česku a Maďarsku počas rôznych sviatkov.
 - (b) Pri porovnávaní vychádza autor najmä z veľkonočných tradícií južnej Európy.
 - (c) Ukážka je písaná vo forme publicistického interview.
 - (d) V ukážke sú štyri vyjadrenia písané priamou rečou.
 7. Určte vetné členy v podčiarknutej vete v texte.
-